

Editorial

Ji Nûbihar Akademîyê merheba!

Kovara Kurdolojîyê Nûbihar Akademî di sala xwe ya heftan a kovargerîya akademîk de bi hejmara xwe ya 13an li pêşberî raya giştî ya akademîk e. Di vê hejmarê de şeş gotar, dokumentek û wergerek cih digirin ku ji alîyê naverokê ve temaya wan a hevbeş ziman û edebîyata Kurdî ye. Hêjayî gotinê ye ku wergera vê hejmarê û gotarek bi Kirmanckî (Zazakî), yên mayî jî bi Kurmancî hatine nivîsîn.

Mehmet Emin Purçak, di gotara xwe ya bi navê “Di Romanên *Ronî Mîna Evînê Tarî Mîna Mirinê, Ez ê Yekî Bikujim û Lehiyê* de Tezahurên Biyanîbûnê” de ji alîyên mekan, politika û psikolojîyê ve li ser temaya biyanîbûnê disekine. Purçak “biyanîbûn”ê wek encameke nerênî ya pirsgirêkên civakî û ferdî li qelem dide ku ev “bîyanîbûn” xwe di kesayetîya lehengên her sê romanên navborî de nîşan dide û ew li ser vê babetê nîqaşan dike. Nivîskar di encamê de tesbît dike ku pirsgirêka biyanîbûna lehengan ji welat û dûrketîna wan ji hest û ramanên welatparêzîyê wek temayên hevbeş yên her sê romanên derdikevin pêş.

Leyla Kaplan, di gotara xwe ya bi navê “Li Gorî Çar Epîzotan Berawirdkirina Çar Varyantên Destana Zembîlfirosê” de çar varyantên destana Zembîlfirosê ku ji alîyê Xalid Sadinî, Ordîxanê Celîl & Celîlê Celîl, A. Gernas û Heciyê Cindî & Emînê Evdal ve hatine weşandin li gorî çar epîzotan (mekan, statuya civakî ya lehengan, hevdîtina ewil a lehengan, gihîştina lehengan û mirina wan) dide ber hev. Kaplan di vekolîna xwe de hevparî û cudahîyên epîzotan radixe ber çavan.

M. Zana KARAK & Seher BÎŞAROĞLU, di gotara bi navê “Di Edebîyata Kurdî ya Klasîk de Şeweyên Mulemme’ê” de piştî ku derbarê pênase û dîroka mulemme’ê (helbestên pîrzimanî) de agahîyan didin û ji edebîyatên cîranan (Erebî, Fariisî û Tirkî) nimûneyan pêşkêş dikin bi awayekî berfireh analîza avahîya mulemme’ên edebîyata Kurdî dikin û di babeta şeweyên mulemme’ên Kurdî de senifandineke orjînal dikin.

Nevzat Eminoglu, di gotara xwe ya bi navê “Nêrînek Gelemperî li Edebiyata Kurdî ya Serdema Mîrektiya Hekariyê” de girêdayî geşadana wêjeya Kurdî ya serdema mîrektiye Kurdan, bal dikîşîne ser rewşa edebiyata Kurdî ya serdema Mîrektiya Hekariyê. Di xebata Eminoglu de diyar dibe ku Mîrektiya Hekariyê di nimûneya helbestvanên wek Pertew Beg û Melayê Bateyî de navendeke girîng a edebîyata wê serdemê ye. Eminoglu di gotarê de bi taybetî îfade dike ku bingeha

edebiyata nivîskî ya Kurdî ya li Hekariyê bi medreseyên Hekariyê dest pê dîke û pêş dîkeve.

Veysel Yıldızhan di gotara xwe ya bi zaravayê Kirmanckî ya bi navê “Leksîkografî, Metaleksîkografî û Bîbliyografîyaya Ferhengê Kirmanckî (Zazakî)” de li ser bingeha agahiyên derbarê ferheng sazî û ferheng nasîyê xebateke bîbliyografîk ya Kirmanckî amade kirîye. Di xebatê de ferhengên bi zaravayê Kurmançî jî hatine nasandin. Yıldızhan di dawîya gotarê de bîbliyografîyaya ferhengên Kirmanckî (Zazakî) yê heta 2020an hatine çapkirin jî îlave kiriye ku li gor vê bîbliyografîyayê jimara ferhengên Kirmanckî gihîştîne 30 hebî.

Ayhan Yıldız, di gotara bi nave “Tevgera Wergera Kurmançî li Sûrî û Tirkîyeyê” de, rewşa wergera Kurmançî ya li Tirkîyê û Sûrîyeyê bi navên wergêr û berheman ve dîyar dîke. Yıldız xebata xwe bêhtir li ser şopa wergerên Kurmançî yê nivîskî ku berî salên 2000î hatine kirin û li Tirkîyeyê hatine çapkirin bi sînor kiriye.

Wergera vê hejmarê Nûbihar Akademîyê ferhengokeke bi Kirmanckî ye ku ji aliyê oryantalist, etnolog û filologê Îngilîz Robert Gordon Latham (1812 - 1888) ve hatîye nivîsîn û ji berhema wî ya bi navê *Essays Chiefly Philological and Ethnographical-1860* (rupelên 242-244an) hatîye wergirtin. Xebat ji aliyê Nureddin Beltekîn ve digel têbînîyên pêdivî ji Îngilîzî bo Kirmanckî hatîye wergerandin.

Dokumenta vê hêjmarê jî nameyek e ku di dema herba Uris û Osmanîyan de ji Axayekî Kurd ê Ezîdî bo serbazêkî Rus hatîye nivîsin. Name ji aliyê Mîrze Axa ve, di 22yê gulana sala 1830î de, bo Îvan Feodrovîç Paskevîç hatîye şandin ku di pileyeke bilind a Monarşîyê (Graf) de ye. Name çiqas kurt be jî, di wê serdemê de û di şertên herbê de di biwara têkiliyên Kurdên Ezîdî û Urîsan, bi taybetî jî di biwara tifaqa wan a li dijî Osmanîyan de têbînîyên balkeş pêşkeş dîke.

Heta hejmarê bê ya *Nûbihar Akademîyê* em dîsa bi xebatên nû yê zanistî werin pêşberî we bimînin di nav xweşîyê de.

Edîtorên Jimarê

Editor

Nûbihar Akademi presents its 13th issue in its seventh-year of academic journalism. This issue includes six articles, a document, and a translation under a common theme of Kurdish language and literature. It is worth mentioning that the translation piece in this issue and one of the articles were written in Kirmancki (Zazaki), and the rest were in Kurmanji.

Mehmet Emin Purçak, in his article titled “The Manifestations of alienation in the novels, *Ronê Mîna Evînê Tarê Mîna Mirinê, Ez ê yekê bikujim, and Lehî,*” focuses on the theme of alienation with respect to space, politics, and psychology. Purçak describes “alienation” as a negative consequence of the social and individual problems that manifestation itself in the characteristic representation of the heroes in all three novels. He concludes that the alienation of the heroes from their land as well as separation from patriotic feelings and ideas emerge as a common theme in all three novels.

In her article titled “Comparison of the Four Variants of the Zembilfiroş Epic based on the Four Episodes,” **Leyla Kaplan** compares four episodes (places, social status of heroes, the first encounter of heroes, the arrival of heroes, and their death) with the published four variants of the Zembilfiroş epic by Khalid Sadini, Ordîxan Celil & Celil Celil, A. Gernas, and Haji Cindi & Emin Evdal. Kaplan highlights the similarities and differences between the episodes in her study.

M. Zana Karak & Seher Bişaroğlu, in their article titled “Mulamma Styles in Classical Kurdish Literature,” provide a comprehensive analysis of Kurdish literary mulammas’ structure. They present an original classification of Kurdish mulammas’ styles after providing the background for the definition and history of mulamma (multilingual poems). The article also includes examples of mulamma from neighboring literature (Arabic, Persian and Turkish).

Nevzat Eminoğlu’s article titled “A General Perspective on Kurdish Literature during the Hakkari Dynasty” aims to shed light on the development of Kurdish literature during the Kurdish monarchy. The article highlights the situation of Kurdish literature of the Hakkari Dynasty, which was an epicenter of the literature of that period in the example of poets such as Pertew Beg, Ahmad-i Xanî and Melaye Bateyi. Eminoğlu asserts that the Kurdish written literature in Hakkari begins and develops with the Hakkari madrasas.

Ayhan Yıldız, in his article titled “The Kurdish Translation Movement in Syria and Turkey,” describes the situation of Kurdish translation in Turkey and Syria by the names of translators and the literary works. The article covers the written Kurdish translations before the 2000s and published in Turkey.

Veysel Yıldızhan has prepared a bibliographic work on Kirmancki based on lexicography and metalexicography in his article titled “Lexicography, Metalexicography, and Bibliography of the Kirmancki (Zazaki) Dictionary.” Dictionaries with Kurmanji dialect were also introduced in the study. At the end of the article, Yıldızhan attached a bibliography of thirty Kirmancki (Zazaki) dictionaries published up to 2020.

The translation piece in this issue of *Nûbihar Academy* is an article on Kirmanckî (Zazakî) vocabulary written by the English ethnologist, Robert Gordon Latham (1812 - 1888) published in his book titled *Essays Chiefly Philological and Ethnographical-1860* (pp. 242-244). The work translated to Kirmancki (Zazakî) by Nureddin Beltekin, titled “Çend Çekuyanê Zazakî Ser o,” with a commentary.

The document provided in this issue is a letter written from a Kurdish Yezidi lord (Axa) to a Russian soldier during the Russian and Ottoman wars. The letter was sent by Mirzê Axa on May 22, 1830 to Ivan Feodrovich Paskevich, a high official of the Monarchy (Graf). However, the letter provides exciting insights into the relationship between the Yezidi Kurds and the Russian, particularly about their alliance against the Ottomans, during that period and in the context of the war.

We are looking forward to bringing you new and exciting scientific work in the next issue of Nûbihar Academy.

Editors of the Issue